

جریدہ علمیہ

مشیخت جلید اسلامیک جریده رسمیه سیدر
محرم الحرام ۱۳۳۸

عدد ۴۹

آیدہ بر نشر اول نور

بشقی سنہ

نكاحك مستلزم اوله جنبى اتقالى بيله رك طريق غير مشروعدن نكاحه عدولده ترك معصيت
قصدي واردركه بوكا مثاب اولور وحالتى مستحسن اولمسه مبنى حقهده معاونت مستحقدر
قال صلى الله عليه وسلم ثلاثة حق على الله عونهم المجاهد فى سبيل الله والمكاتب الذى يريد
الاداء والناكح الذى يريد العفاف صححه الترمذى والحاكم اوچ كشى واردركه آنلرم
معاونت الله تعالى اوزرينه حق ووعددر بونلر فى سبيل الله مجاهد اولان بدل كتابى
ادايى قسد ايدن مكاتب ، تعفف ايجون تاهل ايدن كيمسه در اما قاديى محضا عز وجاهى
مالى وياحسب وشرفى ايجون تزوج ايدرايسه بوحال شرعاً ممنوعدر قال صلى الله عليه وسلم من
تزوج امرأة لعزها لم يزد الله الا ذلًا ومن تزوجها لما لها لم يزد الله الا فقرا من تزوجها
لحسبها لم يزد الله الا دناءة ومن تزوج امرأة لم يرد بها الا ان يغض بصره ويحصن فرجه
او يصل رحمه بارك الله له فيها وبارك لها فيه رواء الطبرانى فى الاوسط وقال لا تزوجوا
النساء لحسبن فعسى حسنن ان يردن ولا تزوجوهن لاموالهن فعسى اموالهن ان تطغيهن
ولكن تزوجوهن على الدين فلائمة خرقاء سوداء ذات دين افضل رواء ابن ماجة من طريق
عبد الرحمن بن زياد بن اطمع وعن معقل بن يسار قال جاء رجل الى رسول الله صلى الله عليه
وسلم فقال يا رسول الله انى أصبت امرأة ذات حسن وجمال وحسب منصب ومال الا انها
لا تلد افاتزوجها فهاه ثم اتاه الثانية فقال له مثل ذلك ثم اتاه الثالثة فقال تزوجوا الودود
الولود فأتى مكاتر بكم الامم رواء ابو داود والنسائى والحاكم وصححه

اعضادن

۱۸ اغسطس ۳۳۰

سيمر نسيب

حکمت تشريع

بيدك الخبير

خير وشر — خلاق جهان اهل سنت وجاهت عندنده خيرى ده ، شرى ده اراده
ايدر ، يارادير ؛ فقط معتزله عندنده خيرى اراده ايدر ، خيرى يارادير ايسه ده شرى اراده
وخلق ايتمز . بوكا مبنى رئيس اهل اعتزال قاضى عبد الجبار همدانى ائمة اهل سنتدن استاد
ابو اسحق اسفرائينى به « سبحان الذى تنزه عن الفجشاء » ديمش ايدى .

جناب حق خیری قصد اول ایله ، عنايات و نهايات قصديه؛ شرعى ده وسائل و مبادى قصديه، قصدانى ایله قصدایدرد. خیر بالذات، شر بالتبع مقصوددر؛ شر بالذات، قصد اول ایله، عنايات و نهايات قصديه مقصوددکلدرد. خیر کلیات، شر جزئیاتدر، شر خیر ایچون مستحسن، خیر ایچون بر مقدمه در. خیر صفات و افعالده ، شر مفعولاتده در، یوقسه افعالده دکلدرد. صفاتک هبى کمال، افعالك هبى خیردر؛ فقط مفعولده خیرده واردرد، شرده واردرد. کائناتده کی حشرات مضره، دواب شریره، افعال سیئه اوزرینه خیر محبوب ترتیب ایستدیکندن ناشی یارادلمشدر؛ بر وجهله خیری مستلزم اولمیان شر مجرد یارادلامشدر. شر قلیل خیر کثیره نسبتله مغموردر، کائن لم یکن حکمنده در. شر قلیل ترك اولنورسه خیر کثیرده ترك اولنه جفندن خیر کثیری تحصیل ایچون انک ضمتنه شر قلیلده مقصود اولور.

مخلوقاتده کی امور ممکنه بشدر: خیر خالص، خیر راجح، مساوی الحیر و الشر، شر خالص، شر راجح. حکمت صمدانیه آنحق کندینده شر جزئی بولنان خیر راجحک وارلنی اقتضا ایدرد؛ کندینده هیچ بر وجهله خیر بولنمیان شر خالصک، جزئی خیر بولنان شر راجحک، خیری شرینه مساوی اولان بر شئک وجودی حکمت بالغه منافق در. ارتق کائناتده هیچ بر شر جزئی یوقدر که خیر کلی نی متضمن اولسون. ایسته بوکا مبنی نظم جلیله [بیدک الحیر] بیورلمشدر: یوقسه [علی کل شی قدیر] نظم جلیلی منطوق حقیقجه شرده ید سبحانیده در.

— ان الحیر و الشر مدی * وکلا ذلک وجه و قبل —

شرک هبى عدمه، عدم خیره راجعدر؛ اکا موصل اولان اسباب بوجهندن شر در، وجود محض جهندن آنده شر یوقدر. حکیم متعال هر نه بی یاراتمش ایسه آنک وجودی عدمدن اولی اولمى حکمته بناء یاراتمشدر. نفسک ایجاد اولونتمسند بر شر وار ایسه ده بو شر ایجادى اولان خیر کلی به نسبتله جزئیدر؛ نفسک وارلنی یوقلغندن خیر لی در، اگر نفس بویه یارادلامش اولسه ایدی آکا ترتب ایدن حکم و مصالح عظیمه نک فوت و نقصی لازم کله جک ایدی. «اتجعل فیها من یفسد فیها ویسفک الدماء» نظم جلیلی موجبجه یر یوزنده افساد ایدن، قان دوکن انسانک یارادایاشنده کی حکمتی ملائکه کرام بیامدکارندن انسانده بر شر کوریورلر، حکیم متعال آکا ترتب ایدن خیری بیلدیکی ایچون «انی اعلم مالا تعلمون» نظم کریمی ایله جواب ویریورلر. نفوس شریره نک وجودی موجود اولمى اعتباریه خیردر، آکا شر ماده خیرک قطعیه

حاصل اولمشدر. ایجاد و امداد خیردر ، شر دکایدر . خیرده ایجاد و امداد واردر ، شرده ایجاد وار ایسهده امداد یوقدر . ایجاد خیردر ، شر عدم امداددن ایلرو کیشدر . اولکی مقاله مزده بیان اولندیجی وجهله موجودات متفاوت اولغله جناب حق هبشی ایجاد ایش ایسهده هبشه امداد ایتمه مشدر ، امدادی ترک ایتمدیکی موجودات شردر . حکمت سبحانیه هانکی شیک ایجاد و امدادی ایجاد ایش ایسه او شینی ایجاد و امداد ایش ؛ ایجاد اقضا ایش ، فقط امدادی اقضا ایتمه مش ، ایسه ایجاد ایش ، فقط امدادی ترک ایشدر . شرک هبشی ظلمدر ، چونکه موضعک غیرییه قونمشدر . مثلاً محله موضوع اولان عقوبت آنجق حلول ایتمدیکی محله نسبتله شردر ؛ چونکه او محله الم ایراث ایدر ؛ فقط فاعله نسبتله خیردر ، چونکه محله وضع ایشدر .

مخلوقاته مشهود اولان شرله برطاقم خیرات و آیات باهرات ترتب ایدر . مثلاً کفر و شرکه بر طاقم حکم باهره و آیات ظاهره ترتب ایدرکه کفر و شرک اولسه ایدی بو آیات ، بو حکم ، بو مصالح ظهوره کلزیدی . کفر و شرک وجود فعلی اولسه ایدی کلمه الله فصل عالی اولوردی ؟ قوم نوح کفری اولسه ایدی آیت طوفان ظاهر اولورمی ایدی ؟ کفر عاد اولسه ایدی آیت ریح عقیم ظاهر اولمازدی ؛ کفر فرعون اولسه ایدی شندییه قدر سویله کلن آیات ظهور ایتمزدی ، آنلری تدمیر ایدن بو آیات الهیه ایله هلاک اولان ملت عن ینه هلاک اولور ، حیات بولان ملتده عن ینه حیات بولور .

— لیهلک من هالک عن ینة ویحی من حی عن ینة —

ایسته بونکله فضل و وعده الهی و حکمت باری ظاهر اولیور ، رسل کرامک صدق منجلی اولیور . جناب قادر و قیومک واقوامی هلاک ایتمی رسل کرامک صدقلرینه الکیوک برهان ، الکیوک دلیلدر . غزوہ بدرده مشرکین قریشک اوشوکتی ، اوعددی اولسه ایدی هدایت ، خیر . . الخ کی آکا ترتب ایدن آیات عظیمه حاصل اولماز ایدی . او اولسه ایدی بوده اولماز ایدی . برکره دوشون ! مکه دن هجرت مفیدتی نروده ؟ فتح مکه مناسبتیه مکه یه دخول مصلحتی نروده ؟ بو مصلحته نسبتله او مقصدت مغفوردر ، کائنات یکن حکمندهدر . جناب حقک اعداسنی مبتلا قیلدی ، اولیاسنه اکرام ایتمدیکی آیتده حکم و مصالح پک چوقدر . شو آیته بقالم : ولقد ارسلنا موسی الی قوله تعالی من ربکم عظیم ... نظم جلیلی موجبجه جناب حق حضرت موسی و اصحابی دشمنلرندن خلاص ایدر ، کوزلری اوکنده دشمنلری هلاک ایدیور ، بو آیت ایله الله قارشو ایله ذکر ، ایله شکر ، ایله محبت ، ایله تعظیم

واجلال حاصل اولیور که بومصالح ضمنتہ ارکک چو جقلری اولدی مرک، قادیلری براقق کبی
مفسدت مضمحل اولیور؛ قوم موسی «علیه السلام» فرعونہ اولان عبودیت ذلتدن قورتلیور،
نعیمہ نائل اولیور؛ ابونیک ذبیح انسانندہ طاندقلری الم فرعون وقوم فرعونک استعبادلرندن،
استحقارلرندن طولایی طامش اولدقلری المدن چوق خیفدر . الم استعباد نہ شدید بر
المدر ! بوآیتده کی مصاحت غالب ، مفسدت مغمورددر ، کان لم یکن در؛ اگر بواسباب تعطیل
اولنسہ ایدی بو حکم وآیتده معطل اولوردی . فقط انسان ظلوم وجہولدر: نفسی ایچون
ظلوم ؛ ربنہ ، عظمتہ ، جلال وحکمتہ ، صنع الہیدہ کی اتقانسہ قارشو جہولدر .

بورادہ کی مفاسد جزئیہ تمامیہ حرارت وبرودتہ کی، یاغمورده وقارده کی مفاسد جزئیہ
کبی درکہ مصالح کثیرہ نسبتلہ مغمورددر ، کان لم یکن در؛ نتہ کم یاغمورک ، قارک یاغماسندہ
روزکارک اسمہ سندہ ، کونشک طوغماسندہ ، حیوان ونباتک یارادیلہ سندہ مشہود اولانہ
شر خیر ایلہ مغمورددر ، خیرہ نسبتلہ کان لم یکن حکمندہ در . اوت یاغمور یاغماقلہ اولر
خراب اولور ، یوللر بوزیلور ... الخ

— وان کان بکم اذی من مطر —

طلوع شمسہ مسافرو حاضر ایچون نہالم وارددر! حرارت وبرودتہ تقدراذی وارددر !

یتیمی المرء فی الصیف الشتاء * وأذا جاء الشتاء انکرمہ

وهو لا یرضی بحال واحد * قتل الانسان ما کفرہ

اعظم لذات دنیا اکل ، شرب ، نکاح ، لباس وریاستدر . اهل ارضک مبتلا اولدینگی
آلامک بک چوغی، بلکہ هبسی بولتدن متولددر . آلام وحن ومشاق اولسہ ایدی علم،
شجاعت ، زهد ، عفت ، حلم ، مروت ، صبر واحسان کبی کمالات انسانیه الہ کچمزدی .

لولا المشقة ساد الناس کلهم الجود یفقر والافدام قتال

اولجہ بیان اولدینگی اوزر آلام کندن دہا بیوک ، دہا دواملی اولان لذاتہ سبب
اولدینندن عقلانی تحمل ایلہ حکم ایدر، اکثریا آلام بختہ سبب اولور؛ آلام اولسہ صحت فائت
اولور . قلوب وارواحک صحتی ابدانک آلام ومشاقنہ موقوفدر . امراضنہ نیجہ فائدہ لر وارددر .

وربما کان مکروه النفوس الی * محبوبها سبباً ما مثله سبب

جناب حق اعظم لذاتی مکارہ ایلہ اورتمش ، مکارہی اعظم لذاتہ ایصال ایچون بر
کوبری قیلمش اولدی کبی اعظم آلامی دہ شہوات ولذاتلہ قاپلامش ، شہوات ولذاتی اعظم

آلامه ایصال ایچون بر کوپری قیلمشدر. نسیکیم بر طاقم عقلاء « نعیمه نعیم ایله یتشلمز، راحتیه راحتیه نائل اولغاز » دیمشلر ایدی. آلام و امراض و مشاق اسباب نعیم اولمغله نعیمدن معدود اولور. بتون بومفاسد، بو آلام، بومضرات او مصالح، اولذائذ، او منافع ایله مغمورددر، مصالح ولذائذ و منافعه نسبتله کان لم یکن حکمندهدر. اگر بومفاسد، بو آلام تعطیل اولنه جق اولورسه انک تعطیل اولنمشیه بومفاسد، بو آلامدن ده بیوک مصالح ولذائذ و خیرات ده تعطیل اولنه جقدر. جناب حق اضدادی اضداددن، حی اولانی میت اولاندن، میت اولاتی حی اولاندن، یاشی قورودن، قوروی یاشدن اخراج ایدر. بونک کبی بو لذاتی آلامدن، آلامی لذاتدن نشأت ایتدیرر، اعظم لذات آلامک ثمرات و نتایجی، اعظم آلامده لذاتک ثمرات و نتایجیدر. لذت و سرور، خیر و نعم، عافیت و رحمت و مصاحبت بودار ابتلاده محن و بلا و مشاقله مشحوندر. خیر و نعم اضدادندن، یسر عسردن ده جوقدر.

فان مع العسر یسرا ان مع العسر یسرا

چونکه رحمت غضبی، عفو عقوبتی سبق ایتشدر.

حیوانات غیر مکلفه نیک دوچار اولدینی مشاق و آلامه کلنجه بومشاق و آلامده مصالح و منافعه نسبتله مغمورددر، کان لم یکن حکمندهدر؛ حیواناتک نائل اولدینی منافع و خیرات دوچار اولدینی سرور و آلامدن یک زیادهدر. حیواناتده مشاهده اولنان المده اولاندن ده شذیر بر عافیت؛ یاخود قوتنه، محنته، کالنه، تهیه؛ یاخود اولمه بر وجهله نسبت اولیان بر عوض وارددر. اگر انسان و حیوان بو عالم کون و فسادده آجقمهسه، صوصامسه، متالم اولمه بودار داربها اولور ایدی، لذت مطلقه کامله محلی اولور ایدی، حالبوکه خلاق جهان بو عالم کون و فسادی بویه قیلمدی، بلکه المی لذتله، سرورنی حزن و غم ایله، محنتی سقم ایله برابر قیلدی. آلام ارواح و ابدانک ادویسهی اولنجه حیوان ایچون بر کمال اولور، الله تعالی انسانی احیا ایتک ایچون اماته ایدر. انسانی و حیوانی مراتب کالده آخر کاله قدر طوراً بعد طور اسبابی ایله سوق ایدر، آنک کمالی بواسابه توقف ایدر.

آلام دنیانک هبسی لذات آخرته کوره بر ذردنک برطاغه نسیندن ده کوچکدر. آلام آخرته نسبتله لذت دنیاده بو نسبتدهدر. جناب حق لذات و آلامی عبث اوله رق یار اتمامشدر. آلام و مشاق و یا احسان و رحمت و عدل و حکمتدر، و یا آدنصکره حاصل اوله جق بر خیری اصلاح و تهیهدر. یاخود ده کوچ بر المی دفع ایچوندر. یا لذات نعیمک لوازمی اولمغله آندن تولد ایتشدر و یاخود لوازم عدل و فضل و احساندن اولمغله لوازم خیر دندر که

اگر تعطیل اولنه حق اولسه آنک تعطیلی ایله بو آلامک مفسدستدن دها بیوک بر خیرده تعطیل اولنه حقدور .

الجاهل شر نه ذاتنده ، نه صفاتنده ، نه اسمانده ، نه افعالنده جناب باری به اضافه اولونماز . ذات باری کمال مطلق ، صفات باری صفات کمال ، اسماء سبحانیه کافه اسماء حسنی ، افعال الهیه کافه خیر و مرحمت ، عدل و حکمتدر ، آنده شر یوقدور ، شر مخلوقات و مفعولاتدهدر . ذات باریدن آیریدر . چونکه فعلی مفعولندن آیریدر . فعلی کافه خیردر ، فقط مخلوق و معقوله خیرده واردر؛ شرده . شر مخلوق و آیری اولورسه جناب حق ایله قائم اولمزه جناب حقده اضافه اولنه ماز .

۲۰ ایلول ۳۳۵

دارالحکمة الاسلامیه اعضاسندن ازمیرلی

اسماعیل هقی

دارالحکمة الاسلامیه بیاننامه سی

ای مسلمان !

بیك اویچ یوز اوتوز سنه دن بریدر ، عشرتی الك بیوک حراملر صیره سنده صایدك ، حق انسانی بر چوق ایكرنج كناهلره ایمره نه چك حاله كتیردیكى ایچون كبأترك الك باشنه كیبردك ، قطره سنه ال صومعه نی بر معصومك قاننه كیرمكن ، بر عصمتی آياقلا آلتنه آلمقن دها شنیع كوردك ، كندی صنعك اولیهرق ، ازقضا ، اوزرینه صیچراسه اتكینه لوٹ بولاشمش قدر متأذی اولدك ، عیاشه سفالتك صوك دركه سی بویلامش اك بدیخت بر مخلوق نظریله باقدك ، شرابی آغزه قویق شویله طورسون بر مسلمان طرفندن آغزه آلدیغنی ایشتهك « حقیقی مقصود اوله ماز ، مجازدر » ديدك سنك بو حركتلرك ، بو قناعتلرك ، بو تلقیلرك نه قدر مشروع ، نه قدر صاعلام ، نه قدر حكیمانه ایدی . یازیقلا اولسونكه صوك زمانلرده استکی طورك دكیشدی ، ایمانك صارصلدی ، نظرك باشقه لاشدی ، آرتق سرخوشلقن اوقدر متفر دكسین . آرتق عشرتك انسانیت ایچون یوزلر قاده سی اولدیغنه او قوتله قانع بولونمورسین ، آرتق عیاشلری اك آجینه حق مخلوقلا صرمه سنده کورمورسین ،

بو سنده کی انقلاب نه قورقونج بر انقلابدر ، یلیورمیسین ؟ بتون جهان مدنیت